



## KORRALDUS

18. jaanuar 2021 nr 1-17/21/120

### **Lääne-Viru maakonna Peetla turbamaardla registrikande muutmine**

OÜ Vestur on 07.03.2019 allkirjastatud taotlusega Maa-ametilt taotlenud Peetla turbamaardla (keskkonnaregistri maardlate nimistu registrikaart nr 238) hästilagunenud turba passiivse tarbevaru 5. ploki ümberhindamist aktiivseks tarbevaruks. Taotlus koos lisatud ajalooliste kaartide väljavõtetega ja põhjendustega on saabunud Maa-ametisse 08.03.2019 ja on registreeritud dokumendiregistris numbriga 9-3/19/4882.

Ümberhindamiseks esitatud Peetla turbamaardla 5. plokk asub kehtiva kaevandamisloaga nr L.MK.LV-38053 Salla turbatootmisala mäeeraldise piires Salla jõe kalda piiranguvööndis.

Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 23 lõike 6 kohaselt maavaravaru on passiivne juhul, kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik. Muul juhul on maavaravaru aktiivne.

Veeseaduse (edaspidi VeeS) § 120 lõike 1 kohaselt ja looduskaitseaduse (edaspidi LKS) § 37 lõike 4 kohaselt veekaitsevööndis ja kalda piiranguvööndis kaevandamise piirang ei laiene maavara kaevandamise tõttu tekkinud tehisveekogu kaldale, mis asub maardlal, mäeeraldisel või selle teenindusmaal, kuni kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamiseni MaaPS sätestatud korras.

Salla turbatootmisala teenindusmaa edelaserval kulgeb Salla jõgi (keskkonnaregistri kood VEE1024600), mille kalda piiranguvöönd ulatub ka mäeeraldisele. Keskkonnaministeerium on oma kirjadega 27.10.2017 nr 17-6/17/5912-4 ja 23.07.2018 nr 17-6/18/2342-5 andnud seisukoha Salla jõe kohta ning on pidanud õigeks LKS-s sätestatud kalda piiranguvööndis kaevandamise lubamise erandit mitte rakendada.

Kirjaga 1.02.2019 nr 14-6/18/3780-3 on Keskkonnaministeeriumi kantsler pidanud asjakohaseks, et maavara registrikande otsuse tegemisel hindab VeeS-s ja LKS-s sätestatud erandite rakendamise võimalust Maa-amet ja Keskkonnaamet peab maavara kaevandamise loa taotluse menetluse käigus kaaluma veekogu veekaitsevööndis ja kalda piiranguvööndis täies ulatuses kaevandamise lubatavust.

Maa-amet soovitas Keskkonnaametile 20.03.2019 saadetud kirjas nr 9-3/19/362-6 Salla turbatootmisala kaevandamisloa muutmise keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) läbiviimisel analüüsida võimalust Salla jõe kalda piiranguvööndis rakendada VeeS § 29 lõikes 5

ja LKS § 37 lõikes 4 sätestatud erandeid turba kaevandamise suhtes. Keskkonnaamet on 15.12.2020 kirjaga nr 6-3/20/7791-18 Salla turbatootmisala KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistanud. OÜ Vestur esitas 17.12.2020 e-kirjga Salla turbatootmisala töötamisega kaasneva KMH aruande Maa-ametile (registreeritud Maa-ameti dokumendiregistris numbriga 9-3/20/18622).

Maa-amet palus 21.12.2020 kirjaga nr 9-3/20/18622-2 Keskkonnaministeeriumi arvamust, kas VeeS ja LKS erandi kohaldamine on käesolevas juhtumis asjakohane. Keskkonnaministeerium edastas 04.01.2021 kirjaga nr 17-6/20/5693-2 Maa-ametile seisukohta, milles märkis (tsiteerin): „Oleme tutvunud 2020. aastal OÜ Inseneribüroo Steiger koostatud Salla turbatootmisala töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruandega (töö nr 19/2606) ja Maa-ameti geoportaali ajalooliste kaartidega. Kaardianalüüsi alusel leiame, et 1940ndatel rajatud ja Salla jõe loodusliku osaga ühendatud kraavitus, mis tänapäeval moodustab ligikaudu 3 km pikkuse osa Salla jõe ülemjooksust, on eelkõige rajatud maaparanduslikel eesmärkidel. Seetõttu meie hinnangul ei saa seda osa Salla jõest nimetada kaevandamise tulemusena tekkinud veekoguks ja tegemist ei ole turbakaevanduse koosseisu kuuluva kraaviga. Arvestades eelnevaga ja Keskkonnaministeeriumi 27.10.2017 nr 17-6/17/5912-4 ja 23.07.2018 nr 17-6/18/2342-5 kirjades toodud seisukohtadega leiame jätkuvalt, et Salla jõe veekaitsevööndis ja kalda piiranguvööndis ei saa rakendada veeseaduse § 120 lg 1 ja looduskaitseaduses § 37 lg 4 toodud erandit ja lubada maavara kaevandamist.“

KMH aruande peatükis 6.9.2. *Maavara kasutamise otstarbekus* on märgitud (tsiteerin): „Salla peakraav on rajatud vahemikus 1938 – 1946 (joonis 6.7), kuna 1938.a. ajaloolisel kaardil Salla jõgi veel puudus, kuid oli kantud juba 1946. aasta kaardile koos sinna suubuvate kuivenduskraavidega (turbatootmisala lääneservas). Salla jõe rajanemine on seotud kuivendussüsteemide rajamisega Salla turbatootmisalast läänes, mis varasemalt on olnud soola“ ja „Oluline osa Salla jõe veest pärineb Salla turbatootmisalalt ning ülejäänud osa läänesuunas vahetult asuvatelt põllumaadel. Peale Salla turbatootmisala väljalaske suurenes 06.12.2019 välivaatluse andmetel Salla jõe vooluhulk oluliselt, jäädes siiski väheseks (joonis 6.8). Turbatootmisalaga piirnevas lõigus oli Salla jõgi tugevalt taimestunud, seega ei olnud vee vooluhulka instrumentaalselt võimalik mõõta. Eelnevast tulenevalt võib järeldada, et Salla jõe puhul on tegemist inimtekkelise veekoguga, mille piiranguvööndis on võimalik vastavalt veeseaduse § 120 lõikes 1 ja looduskaitseaduse § 37 lõikes 4 sätestatud eranditele turvast kaevandada ja see on otstarbekas lähtuvalt maavara säästvast kasutamisest. Tulenevalt eelpool toodust on otstarbekas jätkata võimalusel Salla turbatootmisalal turba tootmist aladel, kus seda on varasemalt tehtud, aga mis on erinevatel põhjustel jäetud maavara kaevandamisloa taotlusest (Mikkelsaar ja Paat, 2018) välja ning alustada turbatootmist alal, mis on kuivendamisest tugevalt mõjutatud ja kus puuduvad loodusväärtused“.

Ka Põllumajandusamet on esitanud oma 30.05.2016 kirjaga nr 14-4/1287-1 arvamuse Salla jõe kujunemise asjus, selles kirjas märgitakse (tsiteerin): „Käesolevaga tõendame, et Salla jõe antud lõik on maaparanduseks ja turbatootmisala kuivendamiseks muudetud tehisveekoguga ning „Veeseaduse“ § 29 lg 5 alusel on Salla jõe kalda piiranguvööndis kaevandamine lubatud.“

Maa-amet on analüüsinud eelpool refereeritud kirjavahetustes ja dokumentides toodud seisukohti ja ajaloolisi kaarte ning leidnud, et 1946. a kaardil on kõnealuses kohas kujutatud uus kraav katkendlike kriipsudega peenikese joonega, kuid turbatootmisala veel rajatud ei ole. Turbatootmisala on kujutatud 1989. a kaardil, mille kohaselt on koos turbatootmisala tekkimisega ka kraavi (ehk Salla jõe) säng ümber kujundatud. 1989. a kaardil on kraavi laiendatud ja pikendatud, on kujutatud jämeda pidevjoonega ja on ühendatud turbatootmisala põhjaossa lisandunud uute kraavidega.

Eeltoodust tulenevalt on Maa-amet seisukohal, et ehkki Salla turbatootmisala mäeeraldise

edelaosale ulatuva kalda piiranguvööndiga Salla jõe esimene säng (kraav) rajati maaparanduslikel eesmärkidel, on jõe (kraavi) sāngi turbatootmisala rajamise käigus oluliselt muudetud, mistõttu kõnealuse veekogu praegusel kujul on tegu kaevandamise tulemusena tekkinud veekoguga. Maardla 5. ploki alal on kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldis, 5. ploki ala ei ole korrastatuks tunnistatud.

Arvestades eeltoodut on põhjendatud hinnata Peetla turbamaardla 5. ploki maavara aktiivseks.

Keskkonnaregistri seaduse § 4 lõike 2, Vabariigi Valitsuse 27.05.2003 korralduse nr 333 „Keskkonnaregistri volitatud töötleja määramine“ punktide 2 ja 3, keskkonnaministri 13.01.2005 määruse nr 2 „Keskkonnaregistripidamise täpsustatud kord“ § 30, maapõueseaduse § 21 lõike 2 ja § 23 lõike 6 alusel:

1. Otsustan muuta OÜ Vestur taotluse alusel seisuga 01.01.2021 keskkonnaregistri maardlate nimistus Peetla turbamaardla registrikannet ja hinnata taotluses märgitud alal hästilagunenud turba passiivne tarbevaru ümber aktiivseks tarbevaruks pindalal 4,35 ha – 8,764 tuh m<sup>3</sup> (5. plokk).
2. Viia registrisse (registrikaarti nr 0238) kande muudatus sisse vastavalt käesoleva korralduse punktile 1.
3. Korraldus teha teatavaks OÜ-le Vestur, OÜ-le Inseneribüroo STEIGER, Keskkonnaministeeriumile, Keskkonnaametile, Keskkonnaagentuurile, Väike-Maarja vallavalitsusele.

Korralduse peale on võimalik esitada vaie Maa-ametile haldusmenetluse seaduses sätestatud tähtajal, tingimustel ja korras või kaebus halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tähtajal, tingimustel ja korras.

(allkirjastatud digitaalselt)  
Tambet Tiits  
peadirektor

Lisa: Salla turbatootmisala piirkonna ajalooliste kaartide väljavõtted (OÜ Vestur taotluse lisa 1)